

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Under juni, juli, augusti och september utkommer
Dagny med endast ett häfte månatligen.

1898

Ny följd ✧ I årg.

Häft. 12

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR

SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

ORGAN FÖR

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET,
FÖRENINGEN FÖR VÄLGÖRENHETENS ORDNANDE
OCH FÖRENINGEN HANDARBETETS VÄNNER

REDAKTÖR: *LOTTEN DAHLGREN*

INNEHÅLL:

CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG: Vid högsommartid i Neckardalen.

Litteratur: L. D.: Det yttersta skärret af Gustaf af Geijerstam. — K. J.:

Nordanfrån af Stig Stigson.

Föreningsmeddelanden,

Från skilda håll.

SVECIA

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.
Kvinliga agenter och inspektörer antagas.

Kontor: Regeringsgatan 2

SVECIA

Fröken Kristine Dahls
rationella **Underkläder**
såsom Chemiletter, Bröstband, delade Kjolar m. m.

och samt
Svenska Dräkthereformföreningens Underkläder
i **K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin**
och **Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**
7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.
Priskuranter franco på begäran.

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos
PER FROM, Stockholm,
26 Mästersamuelsgatan 26.
OBS! Saxar och knifvar slipas.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar
Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

I

Stockholms Internationella Lärarinnehem

26 Kungsgatan 26

kunna lärarinnor och med dem likställda erhålla inackordering
under Juni, Juli och Augusti för längre eller kortare tid.

Sjuksköterskor

med goda betyg öfver genomgångna lärokurser och utöfvad
praktisk verksamhet finnas anmälda å Fredrika-Bremer-För-
bundets Byrå, 54 Drottninggatan, 1 tr. — Allm. Tel. 48 16.
Riks Tel. 27 62.

Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå 54 Drottninggatan mottagas anmälningar till inträde i Förbundets

Sjukkassa.

Äfven personer, som icke äro medlemmar af Förbundet, kunna blifva delegare i densamma.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper, och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år för 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Nytt i bokhandeln:

Ur Minnet och Dagboken

af *B. Wadström.*

Tredje häftet. — Pris 1 kr.

Förhandlingarna vid det 5:te

Nordisk-Lutherska Missionsmötet

i Stockholm den 26—29 Aug. 1897.

Utgifna af *A. Kolmodin.*

Pris 2 kr.

Bilder ur Jesu lif

i utsökt fint färgtryck.

Med biblisk text och valda verser.

Sex häften med sex taflor i hvar häfte.

Pris 35 öre pr häfte.

En ny serie bibelspråk

— N:o 30 —

i pressadt silfver- och färgtryck på fin kartong. Innehåller 12 st.

Pris 1: 75 pr serie.

Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition.

Aug. Magnusson

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i **Siden** och **Ylle**,
Bomullsvvaror, Kapptyger och Schalar.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett

storartadt urval af **färdiggjorda**

Promenad- och Sällskapsklädningar,

Bluslif och Kjolar,

*Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.*

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Vid högsommartid i Neckardalen.

Neckardalen!

Blotta namnet är som en glad sång vid pokaler, skimrande af gyllene rhenvin, är som en valdhornslåt in mellan gröna, af vingårdar, mandelträdslundar och röda klippblock klädda åsar, hvilka hålla vakt kring en dal med evig vår, där en flod med klara böljor sakta sorlar längs mjuka saftiga stränder, sorlar lugnt och utan brådska, som om lifvets sträfvan här vore endast harmonisk, om ock bullrande lek.

Och dock är verkligheten långt mera romantisk än det romantiska namnet.

Ty denna dal innesluter i sig det skönaste stycke romantik, som det moderna Europa torde ha att uppvisa, spridd bitvis här och där längs dalsidorna, historiens pittoreska minnesmärken, omfläktade af legender och sägner, men koncentrerade just där dalen öppnar sig utåt den vida rhenslätten, där Gaisbergs och Heiligenbergs med kastanjeskogar och vinrefvor täckta höjder tyckas omgifva »pärlan i Pfalz», den till namnet så gamla, så minnesrika staden, ungdomsstaden, kurfurstestaden, staden för skalder och lärda män, »på vin och visdom rik», ett ursäte för tysk vetenskap och tyskt studentlif.

Och dock är det ej heller själfva staden, som utöfvar denna tjusmakt och som kommit en stor del af Tysklands och Europas främste skalder att sjunga Neckardalens pris; det är långt mera den väldiga, röda, söndersprängda borgen, som behärskar staden, behärskar dalen, ja som rent af hviskar åtminstone i ett hörn af den tyska litteraturen. Det är Heidelberger Schloss, som framför allt lockar hälften af alla världens turister till Neckardalen; men icke slottet ensamt, utan just denna harmoniska helhet, som bildas af dal och flod, af stad och borg, af naturens yppighet och klimatets ljufhet.

Ty, utan öfverdrift, det är en ständig vår, som råder mellan dessa sköna höjder. Neckars silfverstrimma slingrar sig genom en

trakt, som ej utan rätt fått namnet »des Frühlings Pfalz». Midt i vintern är luften ljum och ljuf, »ist über die Massen gutt», som redan pfalzgreffinnan Elisabeth Charlotta, i Pfalz' historia känd under det mera familjära namnet Liselotten, skref i världen till sin halfsyster Amelise; marken är grön vid juletid, och clematis och murgrönsrankor narra människorna att förgäta snö och drifvor. Bergen skydda för alla nordliga vindar. Och när vårens verkliga tid är inne, då fylla mandelträden luften med sin välukt, skogarna af äkta kastanje lysa af ljuf kraftig grönska, och ett blomsterflor af persiko-, körsbärs- och fruktlundar inbäddar hela staden längs Neckarflodens båda stränder, medan refvorna grönska i vingårdarna och slottet lyser än rosigare rödt midt i den unga vårens tropiskt yppiga grönska där uppe på Gaisbergets sluttning, där den forna berömda raklinjiga »pomerantzparken» i *Hortus palatinus* efterföljts af en i skenbar frihet växande botanisk anläggning.

Skåda ut öfver denna nejd en sådan vårens dag med högblå himmel, strålande solljus och töckenfri luft; skåda från slottsterassen ned öfver dal och stad; ett brokigt vimmel tränger sig fram genom ändlöst långa smala gator; den vattenrika floden är blå, och smala grönmålade långa båtar ros i kraftig fart uppför och utför den; de båda Neckarbryggorna hvälfva sig djärft från strand till strand; midt emot dig har du Heiligenbergs vinrankssmyckade sidor med landthus, villor och byar; mot öster, där floden kröker sig, stänges dalen af andra åsar, å hvilka skarpt röda stenbrott och grönska i vårens alla skiftningar lifligt omväxla; i väster öppnar sig landet ned åt Rhen, med spirande fält, vårdadt som en väldig trädgård, där cypressliknande popplar, höga och spetsiga, bilda de enda hvilopunkterna för ögat; allra, allra längst borta ser du i denna klara luft, som är så realistisk och så föga lockar till drömmerier, Vogesernas kedja, ja, om det vill sig väl, ser du Strassburgs Münster och tornen i Mannheim.

Skåda allt detta, så friskt, lefnadsungt, impulsväckande, och du skall i ditt eget bröst känna ett gensvar af naturens förnyelsekraft, du skall höja ditt hufvud och med glans i ögonen och färg på kinderna käckt svänga din hatt: »Heil dir, des Frühlings frohe Pfalz!»

* * *

Några veckor senare, och du får delvis ett helt annat intryck.

Den unga våren har blifvit högålderssommars; solen har bränt på höjderna; grönskan är mörk; blomsterfloret är borta; lifvet å

stadens gator brusar mera bullersamt än någonsin, men det har ändrat karakter. Det är ej längre lärda professorer och glada studenter med duellskrämor på kinderna, som trängas på Heidelbergs ändlöst långa, smala gator; det är gräddan af turistvärlden, det är en stor del af det resande Europa. Det är trängsel och stim, hotellvagnar och droskor, hetta och doft — ej af mandelträd, men väl af »dampfgekochter Kalbsbraten», en afskyvärd, kväfvande, kväljande, damuppfylld luft, som jagar en — i fall hettan för öfrigt tillåter det — upp på bergen för att andas ut.

Olycklig den, som tror sig i högsommaren kunna till fots bestiga Gaisbergets rätt branta höjd, å hvilken slottsruinen i full prakt tronar. Vägen är nog så bekväm, mycket pittoresk; den leder i långa krökar uppåt; men den tar aldrig slut. Och solen bränner obarmhärtigt; och ej en vindfläkt når in i dalen; och hettan återkastas tiodubblad från det röda sandbergets sidor. Man går och går, hela timmen ut, och lockas man då uppgifven af trötthet och halfdöd af värme att taga sig genväg uppför den smala, knaggliga och tvärbranta gränden, så har man vid framkomsten till slottsporten i sanning ej längre kraft att svänga hatten, gladt hälsande Neckardalen och pärlan i Pfalz.

Man förmår ej ens fortsätta fram till slottet; man flämtar efter en frisk vindfläkt och väljer att med »Bergbanan», som har sin ena station just här, fortsätta upp till »die Molkenkur». Har man ej förr farit på denna eller en liknande bana, erfar man en hissande slänggungskänsla, när de båda små tågen, som nyss stodo sida vid sida, börja röra sig på sin ståltrådslina; det ena glider snabbt rakt ned i som det tyckes en mörk brunn, det andra går lika lätt uppåt likaledes genom en nästan lodrät tunnel. För den som t. ex. från Lauterbrunnen farit upp till Mürren eller i Luzern farit upp till Gütsch är dock bergbanan i Heidelberg endast en liten leksak.

Väl uppe mötes man åter af Neckardalens mångbesjungna luft, renad af skog och vind. Här saknas gifvetvis ej häller restaurant med »Flaschenbier» eller »offener Wein» — ty hvar i Tyskland finnes väl en utsiktspunkt, en sevärd plats, som ej har en »vielbesuchte Wirthschaft?»

Den, som ligger här uppe på toppen af »Jettenbühl», profanerar egentligen en plats, som tillhör både saga och historia.

Ty i långt, långt förflutna tider stod här, säger sagan, det kapell, som restes till minne af Jetta, sierskan, hvilken glömde

himladrottningen Maria för den tappre unge riddaren och därför drabbades af en bråd död. Det är Molkenkurs saga. Och dess historia lyder så, helt kort och konstlös.

Conrad af Hohenstaufen, kejsar Barbarossas broder, byggde här en borg, »das hûz Heidelberg», som det heter i gamla böcker. Det var det första slottet, hvarom man ganska litet vet, ehuru en teckning däraf lär finnas från den berömda Ottheinrichs dagar; den lär till och med förskrifva sig från denne konstälskande furstes egen hand. I det 16:de århundradet slog emllertid blixten ned i ett kruttorn, och borgen sprängdes. Endast en skans finnes ännu kvar med det betecknande namnet »Lug-ins-Land».

Molkenkurs nutid är, som sagdt, grundad på Flaschenbier, vin och kaffe, men framför allt på utsikten och luften.

Har man efter den mödosamma färden ändtligen kommit hit en sommareftermiddag, då stannar man, tills aftonens skuggor svepa nejden i mörker eller tills det uppstigande töcknet döljer den sköna dalen djupt där nere. Ty nu i högsommartiden är luften ofta töcknig, allt ter sig mera drömmande, mindre impulsväckande.

Klaga dock ej öfver töcknet: när luften rodnar af lätta dunster och solen bakom dem i väster ser ut som ett klarrödt klot, då blir det vackert väder i Neckardalen, säger dalbon.

* * *

Men skåda ut öfver nejden nu, innan töcknet hinnér stiga upp!

Anblicken är väl densamma som om våren, lika bedårande, om än dess kynne blifvit ett annat.

Från platsen, där man sitter under ett högt, lummigt akacie-träd, invid ett bord med skimrande rhenvin i höga remmare, ser man den stora slätten i väster, nu insvept i detta rodnande töcken-hölje, genom hvars lätta dok Neckarfloden svagt glimmar som en ringlande strimma i fjärran, där Haardtbergen synas dunkelvioletta och otydliga. Midt emot ligger Heiligenberg med sina mjuka, runda, alls ej himmelstormande åsar, nu mörka af dunkel högsommar-grönska.

Sträcker man sig något ut öfver balustraden, har man rakt under sig den skogbevuxna bergssidan med Heidelbergs sköna röda slott och något längre åt sidan inåt dalen det palatslika Slotts-hotellet med sina terasser; ännu längre ned har man staden.

Och först nu, sedd i fågelperspektiv, kommer den till sin rätt, där den, följande Gaisbergets rundning, i flera kilometers längd

sträcker sig mellan flod och berg. Här uppifrån är det den mest pittoreska hopgyttring af sinsemellan alldeles olika tak, spetsiga och låga, brutna af höga skorstenar, vindskupor och spiror, ett det mest excentriska, osammanhängande takvirrvarr, man kan tänka sig. Men med denna karakter af spontan oregelbundenhet är förenad än präglet af idyllisk hemtrefnad.

Och en glädttig, sorglös ro. Det är, som skulle dessa lummiga höjder värna ej endast mot alla råa, sträfva vindar, utan mot själfva lifvets sorger och bekymmer.

Man kommer ofrivilligt att tänka på alla de berömda män, som en gång här trott sig finna ett ogrumladt lugn. Man minnes hur varmt August von Kotzebue, ryssvännen, som skulle falla för en Heidelbergerstudents hand, älskade dalen där nere samt den vänliga staden, och huru ifrigt han arbetade för den stolta borg-ruinens bevarande. Och man minnes de sköna bevingade ord han yttrat, ord, som måhända ha sin andel i att man själf befinner sig här:

— Om en olycklig frågar mig, hvarest han skulle kunna lefva för att om också endast en timme undkomma tärande bekymmer, så svarar jag *Heidelberg*; och om en lycklig frågar mig, hvilken plats han borde välja för att ständigt på nytt kunna kransa lifvets fröjder — jag svarar äfven honom *Heidelberg*. —

Och man minnes den store tonskalden Schumanns hänfödda utrop från den tid, då han vid Heidelbergs universitet studerade juridik:

— Mitt vänliga Heidelberg! Huru skönt och idylliskt oskyldigt är icke du! Om jag kunde säga, att Rhen med dess berg stämplas af manlig skönhet, så äger Neckardalen en betagande kvinlig fägring; där är allt starka, fasta, gammaltyska ackorder; här tonar naturen i mjuka, sjungande, provençalska visor! —

Och Göthe! Och Jean Paul! Och Lenau, Uhland — kort sagdt, hela raden af Germaniens främste skalder prisa i samklang Heidelbergs lyckliggörande, sinneslugnande skönhet. Och själfva Voltaire med sin brist på värme, han säger dock:

— Il ne faut pas passer à Heidelberg, il faut y séjourner, il faudrait y vivre! —

Men skönast sjunger dock Sydtysklands främste skald i våra dagar, Heidelbergs älskling, han, som är en stolthet för »des Frühlings Pfalz» i dess helhet, han, till hvars ära man i detta sköna lands skönaste nejder finner monument och äreminnen, Ekke-

hards odödlige diktare, ungdomsskalden, studentsångaren, känd af en hvar, hög som låg, bildad som obildad, här nere i rhentrakterna ända långt förbi Schwarzwalds höjder och Hohentwiel till Bodensjöns gröna vattenspegel, han, hvars sånger ljuda i glada toner från hvarje studentpauke där nere i Heidelberg eller här uppe å Gaisberget romantiskt ljuda i valdhornsklang genom poesifyllda skogar, han, Victor von Scheffel, hvars kärlek framför allt ägnats den gamla ungdomsstaden, »alt Heidelberg, du feine!»

Huru är icke denna berömda sång sjungen af tusentals människor, tryckt i tusentals flygblad, på alla »Heidelbergerandenken» och brefkort, ristad i minnesmynt, huru har den ej bidragit till att göra Heidelberg ära, och huru stolta äro de ej däröfver, heidelbergarna, det må vara den lärde mannen, som emottager vittra gäster från fjärran länder, eller guldsmeden, som säljer minnespenningen och med patos, verklig patos, deklamerar de kända stroferna: alt Heidelberg, du feine — — —

I aftonens skönhet, berusad af luftens renhet, uppfriskad af hvilan och svalkan i akacielundens skugga, glömsk af det sorl af all världens tungomål, som sakta höres från turistgrupperna omkring, sitter jag här och omformar versen i mitt eget lands språk:

— Du Heidelberg, som talar
om gamla minnens glans
i Rhens och Neckars dalar,
din like aldrig fanns.

Du stad med ungdomslågor,
på vin och visdom rik,
du står vid klara vågor
och lyss till huld musik.

När maj med lösa tömmar
kör fram som sommarbud,
han dig af blommor sömmar
en dejlig brudeskrud.

Hvart än på ödets vingar
jag drifves från din famn,
som ungdomskärlek klingar
för mig ditt dyra namn.

Och blickar nornan dyster
och blir mig världen kal,
jag sporrar springarn yster
till ridd i Neckars dal — — —

Så föllo sig stroferna, hastigt nedskrifna på innansidan af min röda Bædeker då — och jag måste le för mig själf och åt mig själf, som i likhet med hela världen fallit rof för Heidelbergs och Neckardalens tjusmakt:

Old Heidelberg, thy beauty
with many honours crowned — —

ljuder det från en engelsk missgrupp, och:

Vieille Heidelberg, qui n'aime
te voir en ton éerin,
aimable diadème
du Neckar et du Rhin — — —

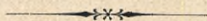
så höres det deklamatoriskt från ett franskt sällskap ute på »Lug-ins-Land» tätt bredvid.

Och borta är känslan af ostörd ro. Kellnern kommer att få betalning och drickspengar; engelska, franska och ryska ljuder rundt omkring; det slamras med knifvar, gafflar och tallrikar; man är trött af att skåda; man återgår allmänt till ordinarie dagordningen.

Men jag, som ej är mera romantisk, men måhända mera ekonomisk och ej har lust betala extra för den supé, som där nere å mitt hotell ingår i dagens pensionspris, jag reser mig för att än en gång blicka ut öfver dalen. Jag böjer mig öfver balustraden och hör stadens aflägsna brus tränga uppåt som dånet från en evigt rullande fors. Plötsligt ljuder ett valdhorn ned genom skogen: en romantisk tysk folkvisemelodi, hemma här i romantikens rätta land, sentimental öfver allt *utom* här, där den smälter in och öfvergår i stämningen.

Åsarna mörkna allt mer. Solen är borta. Töcknet, som nyss var rosigt och lätt, mister sin glans och blir tungt i färgen. Turisterna börja försvinna från sittplatserna under lönnar och akacior; det blir stilla på höjden, och ensamt valdhornets toner behärska skogarna.

Cecilia Bååth-Holmberg.

Litteratur.

Det yttersta skäret. En kustroman af *Gustaf af Geijerstam*.

Det är frisk hafsbris och sol, luft och västkuststämning öfver denna Geijerstams bok, såsom höfves en kustroman. Han har många färger på sin palett, denna författare, och när det gäller måla är han mästar. Hur skildrar han ej detta gråa skär, Solskär kalladt, som ligger längre bort i väster på kusten än någon svensk ö, där hafvet lyser blåare, vattnet är saltare, blodet i människohjärtat går varmare än på något annat ställe. Vi se de små stugorna inkilade i skrefvorna på de nakna klipporna, där sommarsolen glittrar i de gröna fönsterrutorna. Vi känna den starka stormen under den solklara julidagen, hvilken liksom sopat tillsammans upp på skärets högsta klint alla fisklägets kvinnor under kvalfull väntan på storbåtarna, hvilka aldrig vilja komma.

Men så när de äntligen komma susande den ena efter den andra, jagade i hamn af stormbyarna, hvilken glädje! Och fisken, som båtlast efter båtlast forslas i land, hvilket poetiskt skimmer kastas ej t. o. m. öfver den, kustbefolkningens rikedom, bringaren af alla goda gåfvor. Fisken som betydde »att lifvet för den vinter, som kom, skulle blifva lättare och ljusare, att man inte behöfde knipa så hårdt om pungen, att mor kanske kunde få gardiner till kammaren och en chiffonier i stugan, att far fick mynt, som kunde sättas på banken eller klarera affärerna i handelsboden, att kaffepannan fick stå på bordet litet oftare, att det fanns råd till en butelj eller par, när någon kom in och ville tala med far, att julen skulle firas med fröjd och att öfverraskningar kunde väntas i form af klädningsstyg, broscher, lärft eller kopparkärl, när båten nästa gång låg i norsk hamn och väntade god vind».

Hafvet och dess tjusmakt har mäktigt gripit förf., och med stadsbons och uppsvenskens förkärlek för segling, skärgårdsnatur och friluftslif har han under en sommarejour bland vestkustens mångbesjungna klippor samlat sina intryck och af dem bildat den konstnärligt utmäjlade infattningen till »en kustroman».

Det händer dock understundom att själfva ramens rikedom står i ett alltför ojämnt förhållande till det konstverks värde, som ramen innesluter. Så är obestriddligen fallet med Geijerstams »Det yttersta skäret». Kustskildringen med dess glänsande stil, de efter naturen gripna stämningarna och de målade bilderna från fiskarbefolkningens lif ställer romanen, som ju är afsedd att vara det helas medelpunkt, i betänklig skugga. Ja, det är en nästan beklämmande misräkning man erfar af denna bok hvars präktiga anläggning låter en vänta ett innehåll af motsvarande etiskt och estetiskt värde.

Ty hvad möter man vid genombläddrandet af de 208 glest tryckta sidorna? En kärleksintrig med stark bismak af reminiscen-

ser från de franska romanerna, episoder där torftigheten i fantasi och uppfinningsförmåga ej sällan tar sig uttryck, som hvarken äro förenliga med god smak eller poetisk uppfattning, och till sist handlande personer, som icke motsvara de friska, kärnfulla skärgårdsbo typer, som man önskat se lifslevande framför sig. Och dock är det ett idealistiskt skimmer förf. velat kasta öfver vissa af figurerna i boken. De uppträda aldrig rätt och ohyfsadt hans lotsar, sjöbussar och skärgårdsjantör. Tvärtom det är något alltför förfinaadt, känsligt och vekt öfver dem, och då Geijerstam med den för honom egna hjärtan och njurar ransakande dissekerknifven söker tränga in på djupet af dessa naturmänniskor, som man tänkt sig så enkla och osammansatta, har man en förnimmelse af att diagnosen ej är på långt när så träffande som när förf. har en af sina sjäsligt abnorma öfverkulturade nutidsmänniskor på operationsbordet.

Kring en ung man och en ung kvinna rör sig förstas romanen. Hon är en fisklägets äkta dotter, han en havstens arbetare, som alla därute. De ha älskat hvarandra från barndomen dessa två och det är efter Nils Märta spåjar under oro och längtan, under de stormiga dagar och nätter, då storbåtarna dröja så länge på sin långtur, fast hon skulle förgås af blygsel om någon anade hennes hemlighet; det är till henne alla hans tankar gå där han färdas ute på havet. Och så kommer han hem och det är ett utbyte af kärleksord och trohetslöften och de se framför sig den ljusa, icke alltför aflägsna framtid, då de som gifta skola flytta in i den stuga, han håller på att timra åt henne och sig på krönet af fisklägets yttersta klippa.

I nästa kapitel bli de oeniga, utan orsak, ett kärleksgnabb, som inte slutar som alla sådana med kyssar och försoning, utan han beger sig ut till sjös igen med vrede och förtviflan i hjärtat och Märta, inte mindre förtviflad, den hyggliga Märta, som ännu älskar sin Nils lika varmt, kastar sig ändå själfmant i armarna på byns adonis, lotsen Sjöholm, ett kärleksförhållande, hvilket hvad henne anbelangar hvarken kan förklaras eller ursäktas. Nils återvänder hem, färdig att göra allt godt och väl igen, mötes där af Märtas förtviflade bekännelse, och — då kommer styckets clou — i stället för att med förakt förskjuta den otrogna tar han henne med storlaget ädelmod till nåder, och för att rädda hennes ära gör han sig till hennes medbrottsling och förklarar sig vara far till det barn, som väntas.

I sista kapitlet, »Slutet», ges en skynt af deras samlif, sedan Nils och hans hustru flyttat »in i det nya hemmet, som låg längst ute på klippan, och där saltskummet vid västanstorm yrde upp öfver fönstren». Det låg en tung men värtalig tystnad mellan dem båda. Nils kände en dof förbittring öfver det offer han gjort, hon en med tacksamhet blandad ånger för det hon mottagit, och man tycker sig ana att ett äktenskap byggt på en sådan grund måste gå sönder. Men så kommer upplösningen oväntadt försonande. Det barn, hvares tillvaro skulle vara en påminnelse om hennes skuld och hans nästan öfvermänskliga uppoffring, dör vid själfva födelsen —

det hinder som måste skilja dem var undanröjdt — och »så gingo Nils och Märta in i det nya lif, som väntade dem, och som ett vänligt öde lagt öppet framför dem».

Uppkonstruerad och osann skulle en dylik historia förefalla till hvilket lager af samhället den än vore försatt, men den verkar dubbelt så då den som här framställs som typisk för »Skärgårdens kärlek». Det är därför Geijerstams kustroman snarare lämnar efter sig ett intryck af kvalm och leda än den friska naturstämning, som man så gärna önskat finna och som förf. tydligen åsyftat.

L. D.

* * *

Nordanfrån. Händelser berättade af *Stig Stigson*.

Man känner sig riktigt vilsekommen till mods, när man efter en slingrande och tröttsam erfarenhet slår sig till ro att begrunda huru många de vägar äro, som leda till de fåtaliga mål, hvilka locka människorna. En stig går åt höger, en går åt vänster; men hvem vet, om de inte kröka sig och löpa ihop vid någon punkt bortom synranden? Och då kunde man ha sparat sig det snusförnuftiga öfvervägandet och den hjärntröttande sannolikhetsberäkningen vid startningspunkten. Det ligger alltid en surpris i bakhåll äfven för en logik, som rafsat till sig allt hvad tänkas kan i premissväg.

Låt oss uppställa problemet: hur skall man lyckas med att skriva böcker? En britisk yankee som Walter Besant har genast färdigt ett recept i ett halftjog paragrafer, anbefallande flit och nykterhet med flere andra-rangs-dygder; men låt maskinpedanteriet vara och se saken en gros. Då får man genast två lösningar, en positiv och en negativ: antingen skall man vara fullt originell eller också icke alls. Valet lär sällan vara absolut fritt. Det händer dock ibland, att en författare imiterar en utmärkt förebild så utmärkt, att man undrar om han inte på det hela taget skulle röra sig ganska skickligt, äfven i fall han släppte stödet. Den röjer jugement, som väljer en mästare till mästare.

Den stig Stig Stigson har bestigit, den affischerar han själf nonchalant och okonstladt på andra raden af sin boks första historia, där namnet Pelle Molin glänser en till mötes. Pelle Molin, en språkjonglör, en stilkolorist, en prosapoet, som visste lägga norrlandsstämning och norrlandsfärg i hvar och en af sina klangfagra och djärfva rytmer! Den lycka, som står de öfverdådige bi, har allt som oftast hägnat Stig Stigson i hans dristiga tilltag och åstadkommit, att den misstrogna motvilja man erfar, när man under rättas om hans storartade afsikter, allt mera jämnas ut till ett välvilligt gillande, ju längre man kommer in i hans bygdeberättelser.

Påhittat att placera alla historierna i en gammal skolmästares mun förefaller mig något förolyckadt, eftersom de icke äro tillräckligt homogena i tonart och innebörd för att kunna samt och synnerligen tilltros en sådan där förtäljare. Kanske Stig Stigson

nyttjar det som ett rättfärdigande för det vildsinta civilisationshat, som hväser igenom hela boken och som han troligen inte själf vill stånda till ansvar för. Han ryggar nog för att säga sina bekanta midt i ansiktet, att »stadsherre» är det bofaktigaste man kan vara i denna sönderkultiverade värld.

Förf. har mycket rörande och trist att förtälja om kvinnors bittra öden, om stolta kärnkvinnor, som ödmjuka sig för en fattig ögonblickslycka och bära den outplånliga skammens sorg som en drottningkrona, om stackars små veka flickebarn, som skrämmas ihjäl af den brutala kontakten med lidelsen och lifvet, och om genomsnittskvinnors mera jordiska och hvardagsdämpade hjärtehistorier. Där ligger ofta en innerligt sann och varm medkänsla i den gamle skolmästarens vädjande kommentarier, hvilka ljuda likt snyftningar in ibland berättelsens gälla staccato-toner.

»Ett skratt» ger en gripande svälttidsskildring, som för en nervös fantasi kan framtrolla visioner af hästskelett och barkbrödsnärda människovrak, och midt i denna en liten skisserad barnhistoria.

Två af berättelserna äro humoresker, men af dessa är den ena sedolärande och den andra knappast humoristisk. Den förra behandlar en vräkig bondestudent, »herr John Johnstone», som berusat sig af stadsherreklokskap men på grund af en tragikomisk björnhistoria, som han antingen drömt eller upplefvat, uppdragar »nordöfverpojken» i sig och får »blick för proportioner». Ämnet är fyndigt och roligt, men humorn är inte lössläppt nog, inte vildsint nog för att häfda sig gentemot förebilden, som man förtretligt nog aldrig kan få ur sinnet, när man läser Stig Stigsons bok. Den andra historien rör sig om en usling och skojare, som är så burleskt klumpig, att han ästetiskt taget är tillgänglig endast från en skämtsam synpunkt. Micco Pajko hade lagt hand vid så mycket fuffens och otyg, som ett vildmarkssamhälle kan bjuda lägenhet till, allsammans för att tillfredsställa sina sensationslystna nerver, efter hvad skolmästaren försäkrar. Men det förnämsta stod honom åter, och hur det kom honom till del berättas nu med mera spöklik tragik än som klär den mannen. Han blef »väckt» en hemsk och marriden natt, gaf sig ut på tjuffiske efter själar och förstod, att nu hade han funnit »lifvets allra, allra finaste tobak».

Mycken omsorg är säkert nedlagd på stilen i denna bok, ty den formella pregnansen, som präglar hvarje sats, ser stundom ut att vara efterskickad. För en läsare, som är van vid »stadsbildningens» jämnstrukna talesätt, kan en så starkt urkraftig språkraicheur förefalla litet hårdsmält. Och man tycker att det är för mätet, om någon vill vara mera molinsk än Molin.

Stig Stigson, lämna den stråt, som den affidne lapplandsdiktaren upptrampat, och vik in på din egen personlighets afvägar! Hvad nyttar det att låna eld, om man har en egen gnista?

K. J.

Föreningsmeddelanden.

Föreningen Handarbetets Vänners handarbetskurs för lärarinnor, som pågått från den 7 maj till och med den 9 juni hvarje dag från kl. 5—7 e. m. under ledning af fröknarna S. Gisberg och A. Bäckman, har varit besökt af 19 elever.

Som ändamålet med denna kurs är att bibringa lärarinnorna ej blott grundlig insikt och öfning uti de olika arbetssättens teknik, utan därjämte att meddela dem lagarna för hvarje sömnadssätts natur och användning, har undervisning häruti lämnats genom muntliga framställningar: 1:o) Om det liniära eller geometriska ornamentet, om det från växtvärlden hämtade ornamentet; 2:o) Kort framställning om betydelsen af ordet stil och stilisering, detta med särskildt afseende på den textila konstslöjden. Sedermera för hvarje ny sömnadsarts teknik; om de olika ornamentala motivens ursprung, sammansättning och användning med afseende på den gammal-svenska konstslöjden.

Föreningen hoppas att på detta sätt väcka intresse för kunskap om den fosterländska handarbetsundervisningen.

Från skilda håll.

Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening, som den 4 sistlidne juni höll sitt andra årsmöte, har utsändt sin tryckta berättelse för 1897. Enligt densamma är syftet med föreningen följande:

Pensionsföreningen är en själfhjälpsförening, som har till ändamål, dels att vara en sparkassa för de medel sköterskorna kunna undvara af sina mer eller mindre regelbundet inflytande inkomster, dels att genom tillägg af räntor och arfsvinst befordra tillväxten af delägarnas kapital, dels och slutligen att genom ränteafkastning från en af gåfvor bildad fond (garantifonden) höja pensionerna utöfver det belopp, som delägarna genom egna insättningar kunna tillförsäkra sig.

Under de sju månader redogörelsen omfattar har inträde i föreningen beviljats åt 16 sjuksköterskor. Vid årets slut utgjorde antalet delägare 66. Delägarnas insättningar under ofvannämnda sju månader uppgingo till kr. 2,385; besparingsfonden till kr. 6,166; 66; i gåfvomedel har erhållits kr. 2,156; hvarjämte garantifonden, hvartill lagts den under året uppkomna räntan, uppgick till kr. 31,957; 44; utgjorde således pensionsföreningens sammanlagda kapital år 1897 kr. 38,124; 10.

I öfverensstämmelse med föreningens uppgift — beredande af en i ekonomiskt afseende mera tryggad ålderdom för landets sjuksköterskor — beslöt styrelsen vid årets sista sammanträde att tillstålla lasarettsdirektionerna i riket ett cirkulär (jämte stadgar m. m.) med påpekande af de för-

delar, som föreningen hade att erbjuda med afseende å sjuksköterskornas pensionering, och med uppmaning att till kassan göra inbetalningar för de i deras tjänst anställda sköterskor.

Föreningens ordinarie styrelse består f. n. af följande ledamöter: sjuksköterskan fröken E. von Baumgarten, f. d. 1:e provinsialläkaren dr J. E. Bergvall, fröken M. Leijonhufvud, bankdirektör G. Lettström, föreståndarinnan för Röda Korsets sjuksköterskehem fröken F. von Otter, revisionssekreterare H. Rohtlieb, (vice ordf.), professor P. G. Rosén, sjuksköterskan fröken H. Sundström, fröken S. Ulrich, (sekreterare), öfverläkaren vid Sabbatsbergs sjukhus dr F. W. Warfvinge, (ordf.), professor P. J. Wising.

Till revisorer utsågos doktorerna Th. Hellström och E. Sederholm samt sjuksköterskan fröken S. Kjellson och till deras suppleanter doktor C. Flensburg och professor J. Wærn.

Föreningen har fortfarande för sin expedition och sina sammanträden kostnadsfritt fått begagna sig af Fredrika-Bremer-Förbundets lokal.

*

Lägre lärarinne-seminarium härstädes och den därmed förenade privatskolan för flickor ha utsändt sin årsredogörelse. Detta seminarium, som öppnades hösten 1896 och således upplefvat tvenne läsår, är afsedt att bereda till lärarinneplatser i hem och i flickskolornas förberedande och lägsta klasser. Inträdesfordringarna äro »afgångsbetyg från högre flickskola med minst godkänt i de svenska läroämnena samt tyska och franska språken, eller intyg, som visa, att den inträdessökande innehar motsvarande eller större kunskapsmått.» De, som ej kunna prestera dylika betyg eller intyg, måste undergå inträdesexamen. Kursen är två-årig. Samtliga 12 eleverna i seminariets andra afdelning ha undergått godkänd afgangsexamen.

*

Finsk Kvinnoförening har utsändt sin årsberättelse för år 1897, hvilken inledes af en öfversikt öfver de viktigaste kvinnosaken berörande tilldragelser, som timat under årets lopp i Amerika, England, Tyskland, Österrike, Frankrike, Schweiz, Belgien, Holland och Skandinavien. Därpå följer en redogörelse för de talrika petitioner angående förbättringar i kvinnans rättsliga ställning, som inlämnats till 1897 års landtdag och som, ehuru de till inga åtgärder föranledt, i det de antingen vid omröstning i stånden föllo igenom eller också icke hunno blifva behandlade, »på det lifvigaste gladt sakens vänner».

Från universitetsområdet omnämnes, att de kvinliga studenterna ha fått rätt att tillhöra de olika afdelningarna (»nationerna») vid universitetet under samma förutsättningar och på samma villkor som de manliga. Denna glädjande nyhet motsväges emellertid bl. a. af den ledsamma omständigheten, att senaten fått stadfästadt sitt förslag om de blifvande trädgårdsskolornas organisation, enligt hvilket kvinnor icke mottagas som elever, något som är ägnadt att väcka berättigad harm och förvåning i ett land, där kvinnor särskildt inlagt förtjänster inom hortikulturen och där de ständigt uppmanas att ägna sig åt denna.

*

De amerikanska kvinnorna och kriget. Bostontidningen *The Woman's Journal* har i april och maj innehållit en flere nummer genomgående polemik med anledning af det pågående kriget med Spanien. Ett i tidningen infördt poem af mrs. Alice N. Lincoln, »President McKinley and the Cuban question», hvilket icke innehåller mera poesi än titeln utlofvar, väckte nämligen mycken anstöt hos en fanatisk fredskämpe och »non-resistant», mr. William Lloyd Garrison, och förorsakade en insändare af honom under titeln »Women and War» i tidningens nästa nummer. Han uttalar där sina farhågor för att kvinnorna, när de få rösträtt, skola komma att motarbeta fredsvännernas sträfvanden och påpekar med indignation det faktum, att *The Woman's Journal* icke innehåller några protester mot det orättfärdiga kriget utan tvärtom meddelar ett poem af så stridseggande art, som han anser ofvannämnda bit af mrs. Lincoln vara. Redan i samma nummer gemäla tidningens båda redaktörer, H. B. Blackwell och Alice Stone Blackwell, med hvar sin artikel, där de taga Amerikas kvinnor i försvar mot beskyllningen för krigslystnad och påpeka, att kongressen består af män, under det de framhålla sin förmodan, att Cubafrågan kunde ha fått en fredlig lösning, om kvinnorna haft något att säga därvidlag. Äfvenså göres mr. Garrison uppmärksam på att han i någon mån missförstått dikten i fråga, i det den halfstrof, som han särskildt hakat upp sig på, varit innesluten inom citationstecken och framställd som ett yttrande af presidenten och icke som mrs. Lincolns åsikt.

I det därpå följande numret inflyta flere stycken svar, dels från den angripna mrs. Lincoln själf, dels från några andra kvinnor, som med mer eller mindre skärpa opponera sig mot mr. Garrisons till ytterlighet gående hyllande af »non-resistance»principen och påvisa huru kvinnoföreningarna före kriget bestämdt uttalat sig för fred, men att kvinnorna, sedan kriget väl var börjadt, icke ansågo det löna sig att lamentera öfver detta, utan att det var deras plikt att så mycket i deras förmåga stod söka lindra de lidanden, som kriget bringar.

I sitt svar på genmälena vidhåller mr. Garrison sin först uttalade åsikt beträffande kvinnornas förhållande till kriget och förklarar sig till och med ha blifvit styrkt i denna genom de artiklar, till hvilka hans uppträdande gifvit anledning, med undantag af mrs. Lincolns, hvilken tillfredsställande förklarar det angripna poemet. I samma nummer uppläxas emellertid mr. Garrison af en dam vid namn Caroline Spencer, som påvisar det berättigade i det ifrågavarande kriget och förklarar, att han talar »bombast», under det Martha Perry Lowe i en lifligt skrifven artikel kommer honom till hjälp och absolut fördömer den humanitet, som säges ha varit upphof till detta krig.

Ännu några artiklar för och mot mr. Garrison förekomma, och själf har han gjort ytterligare ett par inlägg i striden, en enkel och vacker »Sonnet to Liberty» och en glödande predikan om »Patriotism», där han med Tolstoisk konsekvens framlägger sina tankar om mänsklighetens broderskap.

Det är inte utan, att mr. Garrison ter sig mera sympatiskt i denna polemik än hans motståndarinnor, just på grund af hans ideella och kompromissfria synpunkter.

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET

18 Humlegårdsgatan 18
18 Götgatan 18
29 Drottninggatan 29

Spis- och Knäckebröd

i många olika sorter, öfverträffliga i välsmak.

HEDERSPRIS och **GULDMEDALJ**

Dresden 1894.

Braunschweig 1895.

GULDMEDALJ

Stockholm 1897.

Biscuits och Cakes

till betydligt lägre pris än de utländska.

C. W. SCHUMACHER Stockholm

Kongl. Hofleverantör.

17 Norrlandsgatan 17.

Aktiebolaget Stockholms Parasitica,

Desinfektions- och Mattrengöringsanstalt,

Rikstelefon 36 72. Vallhallavägen 101. Allm. Tel. 87 99.

Renar fjäder och reder tagel medelst nykonstruerade maskiner.

Åtager sig *rengöring, förvaring* och *konservering* af mattor, gardiner, pelsverk m. m. *Utrotande* af alla slags parasiter från möbler, bohag och kläder äfvensom från boningsrum och fartyg m. m., *allt till priser, som för våra full garanti lemnande metoder äro särdeles moderata.*

Desinfektion efter smittosamma sjukdomar i rum.

OBS.! Effekter afhentas och återsändas *utan särskild afgift* inom Stockholm.

Stockholms Dagblad.

Sveriges innehållsrikaste och jämförelsevis prisbilligaste tidning.

Rikhaltig Literaturafdelning.

Morgon- och afton-tidning.

Alltså snabbaste nyheter två gånger om dagen.

Aftontidningen med utslutande nytt innehåll på alla afdelningar.

— Prenumerationspris —

Stockholmsupplagan:

Landsortsupplagan:

för år15:— för kvartal 4: 25

för år10:— för kvartal 3:—

» halft år 8:— » månad 1: 50

» halft år 6:— » månad 1:—

AF SAMMALT YLLE

(stick-, kläde- och klädnings-) vävnes vackra **Gungstols-långder**, 2 mtr långa, 0,70 mtr breda från 7 kronor. Gods afhämtas tacksamt afgiftsfritt.

Hildur Anderssons Ullspinneri- o. Skrädderi-Aktiebolag
Riks 1 63.
Allm. T. 76 53. **16 Oxtorgsgatan 16.**
Filial: 1 Hornsgatan 1, 1 tr. Allm. 304 35.

Dagny utkommer från och med 1898 med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång är endast höjdt med 1 kr. och är således:

För medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* ... kr. 3,50.

För icke medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå till ett pris af 30 öre för enkelhäfte.

BARNÄNGENS antiseptiska **Vademecum** för **munnens, tändernas** och **hudens** vård m. m.

OBS.! Intyg från nedanstående medicinska auktoriteter åtfölja hvarje flaska:

Professorn i hygien vid K. Karol. Institutet Hr E. Almquist, Professorn vid Upsala Universitet Hr Olof Hammarsten, Docenten i farmakodynamik vid Upsala Universitet Hr M. Elfstrand.

Vademecum öfverträffar i bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga hvarje annat i handeln förekommande oskadligt toalettmedel.

En flaska **Vademecum** innehåller minst lika stor bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga som 30 vanliga 1/2-literflaskor bästa Aseptin. Se vidare den åtföljande beskrifningen.

ANNONSER FÖR DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

F. V. O. Centralbyrå: Stora Nygatan 36

Rikstelefon 15 46 — Allm. telefon 27 15

är under vintern öppen alla helgfria dagar, utom lördagar, kl. 10—4.

För hjälpsökande kl. 1/2, 10—11.

Föreningen Handarbetets Vänner: Brunkebergstorg 18.

Öppet 10—4.